

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Praecepta Pars ...

Tractatus II. In I. Præceptum De Fide, Spe, Charitate, Religione, & Peccatis
oppositis

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1711

Sectio II. Latria, & Adoratio primô Præceptô mandata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59952](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59952)

sequentes mixtæ erunt Theologico-controversisti-
cæ, sed summò compendiò decerptæ ex *Card. Bel-
larm. Becan. Gregor. de Valent.* Sunt enim con-
trovertiæ omnium communissimæ, scitu admo-
dum necessariæ omni Fideli, Pastori maximè,

S E C T I O II.

Latria, & Adoratio primò Præceptò
mandata.

S U M M A R I U M.

11. Præcepto divino positivo primo Decalogi obligamur ado-
rare Deum Cultu Latria;
12. Affirmativè quidem tempore & modo à Deo, & Ecclesia
determinato
13. Negativè verò semper obligamur non tribuere ulli crea-
turæ cultum sicut Deo.
14. Nihil ergo hoc primo præcepto prohibetur tanquam ido-
latria, quam cultum Deo debitum tribuere creaturæ,
sicut Deo.

A S S E R T I O I.

Præcepto Divino primo Decalogi naturali &
positivo Deus optimus, maximus adorandus
est adoratione Latria omnium perfectissima, quâ
nimirum contestamur nostram subjectionem ad i-
psum, ut supremum omnium Dominum, supreme
& infinitæ Excellentie super omnes. Affirmativè
quidem tempore, & modo determinato ab ipso
Deo, vel Ecclesia. negativè verò, ne ulli unquam
creaturæ exhibeatur cultus, seu honor sicut Deo.
Nihil ergo primo præcepto prohibetur tanquam
idolatria, quam honorem Deo debitum tribuere
creaturæ, sicut Deo. Ita omnes Orthodoxi. Ex-
plico breviter.

§. I.

Præcepto Divino primo Decalogi.

IN Am præceptum primum Decalogi licet terminis negativum, *non habebis Deos alios nos coram me, non adorabis ea, neque coles* virtute tamen simul est affirmativum: *habebis solum verum Deum, me solum adorabis & coles; prout clarius exprimitur Deut. 6. & Mat. 4. Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli servies.* Præceptum verò naturale dicitur ipsa ratio cuiusvis rationis capaci: quâ constat cuiusvis præstantiæ excellenti pro ratione suâ excellentiæ & dignitatis dignum cultûs honorem esse tribuentem. Cum ergo Deus naturâ suâ sit summâ & infinitâ excellentiæ, consequens est, eum summâ & præstantissimâ quâdam adoratione esse colendum, quâ proprio nomine vocamus Latriam, quâ seipsum contestemur nostram infimam subjectionem esse Deum, ut supremum omnium Dominum, Autorem, Principium, & Finem universorum, summam ac infinitam prorsus supra omnes excellentiam. Unde D. August. *lib. 1. de Trinit. c. 6. Substantiam non servire creatura, sed Creatori.* (ad Rom. 1.) Non eo modo, quo jubemur per charitatem servire invicem (*ad Galat. 3.*) quod Græcè *dulévin*; sed eo modo, quo Deo tantum servitur, quod est Græcè *iatrévin*. Secundum hanc enim servitutem dictum est: *Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli servies.* Quod autem Deo invisibili & inspectori cordium cultus actu externo sensibili exhibendus sit cultus &

oratio, constat ex Scripturis Sacris ejusmodi cultum externum & commendantibus, & præcipientibus, præfertim diversis Sacrificiis; cujus rationem benè dat D. Joan. Damascen. *lib. 2. de Fide Orthodoxa c. 13.* Quia sicut ex duplici natura compositi fumus, corporali, & spiritali, ita convenit, ut utriusque naturæ operibus, internis scilicet animæ, & externis corporis protestemur nos omnia debere Deo. Et D. Aug. *lib. de cura pro mortuis habenda c. 5.* aliam indicat rationem dicens: quia externi ejusmodi gestus & actus corporis habent miram vim ad fovendum & augendum internum affectum erga Deum: ita loquens: *ne scio, quo pacto cuncti motus corporis, cum non possint, nisi motu animi procedente fieri, eisdem exteriorius visibilibus factis, ille interior invisibilis, qui eos fecit, augeatur: ac per hoc cordis affectum, qui in fierent hac, præcessit, quia facta sunt, crescit.* Hæc S. Doctor Aug.

§. II.

Affirmativè quidem tempore & modo ab ipso Deo vel Ecclesia determinato.

Nam præceptum illud naturale positivum primum Decalogi de adorando solo Deo ex se non determinat, nec certâ tempora, nec certos ritus, vel modos, quibus colatur Deus, sed in veteri quidem Lege ab ipso Deo per Moysem determinatum fuit diversissimis ac plurimis præceptis positivis cæremonialibus appellatis, quoad tempus ad diem Sabbathi & certa Festa, quoad modum verò ad diversissima Sacrificia, aliàsque cæremo-

remonias : in nova autem Lege (præter præcepta Christi de Sacrificio Missæ & Sacramentis) ab Ecclesia determinatum fuit universaliter quidem omni populo Christiano ad diem Dominicam quâ Deus auditione Missæ & Religiosa feriatur colatur, de quibus speciatim in tertio præcepto specialiter verò pro Clericis loco & nomine Populi Christiani ad quotidie persolvenda divina Officia, aliósque certos ritus per annum.

§. III.

Negative verò obligat.

13 **U**T nulli creaturae tribuatur Divinitas, sicut Deo. In quo consentiunt omnes Christiani, & evidenter constat ex terminis præcepti: *Non habebis Deos alienos. non facies tibi sculptile, non adorabis &c.* De peccatis oppositis agitur c. seq. latè per totum. Verum controversia est gravissima inter Catholicos & Hæreticos nostri temporis, quidnam præcisè & adquatè prohibeatur primo præcepto tanquam idololatria? Hæretici enim, ut evertant ritus religiosos Catholicorum impudenter & malitiosè contendunt præcepto hoc prohiberi, tanquam veram idololatriam, omnem profus cultum tam ipsius Dei, quàm Sanctorum &c. qui sine expresso verbo Dei exercetur, & usurpatur: atq; adeo non tantum cultum & invocationem Sanctorum, venerationem Sacrarum imaginum, Reliquiarum &c. verum etiam Sacrificium Missæ, adorationem Sacrosanctæ Eucharistiæ, omnesque ferè Catholicos ritus colendi Deum, blasphemant, esse idololatriam primam.

Præcepto Decalogi prohibitam, quodd scilicet non
 exister, expressum Dei verbum, seu mandatum e-
 usmodi cultus. Idque confirmare nituntur ob-
 scuris quibusdam locis, quæ latissimè refert, & o-
 pime explicat, & refutat Gregor. de Valent. tom.
 3. disp. 6. q. 10. punct. 1. per totum, quem consule.
 Contra hos ergo pro fundamento dicendorum in-
 sequentibus, dixi ulterius in Assertionè :

§. IV.

*Nihil prohibetur eo præcepto tanquam idololatria,
 quam honorem DEO debitum tribuere
 creature, sicut DEO.*

Ta omnes Orthodoxi. Ratio clara est: Quia 1.
 primo Præcepto in terminis prohibetur idolo-
 latia: *Non habebis Deos alienos coram me, non
 facies tibi sculptile: non adorabis ea, neque coles:*
 sed vera idololatria nihil aliud est, quàm creaturæ
 alicui v. g. idolo, dæmoni, vel homini, Divinum
 cultum tribuere, sicut Deo; ergo id solum, & ni-
 hil aliud prohibetur primo Præcepto: minor præ-
 terquam, quòd ex ipsa nominis ethimologia pa-
 teat,
 I. Probatur ex S. Scriptura, quæ ubique cul-
 tum veri Dei per antithesin opponit cultui idolo-
 rum, & falforum Deorum, & idololatriam ceu
 phrasi Hebreâ fornicationem vocat, cultum idolo-
 rum, simulachrorum, falforum Deorum, adorare o-
 pera manuum hominum, quæ oculos habent, &
 non vident: Loca sunt innumera, & ubique ob-
 via: Ex. g. Sap. 14. *Hac fuit vita humana de-
 ceptis,*

ceptio, quoniam aut affectus, aut Regibus deservientes homines, incommutabile nomen lapideum & lignis imposuerunt. Et luculenter Jer. c. 2. invectus in idololatrias: Mutavit gens Deus & certò ipsi non sunt Dii. Populus vero mutavit gloriam suam in idolum. O superbi cæli, super hoc, & porta ejus desolamini vehementer: Duo enim mala fecit populus meus: reliquerunt fontem aquæ vitæ, & foderunt foveas sternas &c. Non potuit Propheta clarius expone-
 mere idololatriam, non solum continere aver-
 sionem à verò Deo, sed etiam conversionem ad crea-
 turam fragilem, scilicet idolum, ut ad Deum
 Divino honore colendum, quod mox magis expo-
 nit dicens: dicentes ligno: Pater meus es tuus
 lapidi: tu me genuisti. Perierunt ad me verum
 & non faciem, & in tempore afflictionis suæ
 surge & libera nos: ubi sunt Dii tui, quos fecisti
 tibi? surgant, & liberent te in tempore afflictionis
 tuæ &c. Ergo idololatria vera non potest consistere
 cum cultu aliquo ipsius veri Dei, sed dicitur
 tum creaturæ, vel idoli, tanquam Dei.

II. Confirmatur id ipsum luculenter testimoniis
 SS. PP. Tertullian. lib. de Idol. initio: Idololatria
 Deo fraudem facit, honores illi suos negat, &
 conferens aliis &c. Lactant. lib. 1. Divinit. c. 19.
 negant factum esse unquam, ut qui verum Deum
 colit, etiam Deum coluerit: neque fieri potest
 test: Quoniam si honos idem tribuatur aliis,
 omnino non colitur. S. Gregorius Nazianzenus
 Orat. in Christi Nativit. Idololatriam dicitur

Adorationis à Deo ad creaturam translationem. D. Augustinus lib. 1. de Trinit. c. 6. *Subemur servire &c.* addit: *Unde Idololatra dicuntur, qui simulacris eam servitutem exhibent, qua debetur Deo; secundum hanc enim servitutem dicitur est: Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli servies.* D. Ambros. in c. 1. ad Ephel. *Idololatria Dei honorificentiam usurpat, & vindicat creatura.* Similia alii passim. Nullo ergo sensu Scripturæ, vel SS. PP. cultus aliquis veri Dei potest vocari idololatria.

III. Nihil urget principale fundamentum Hæreticorum ex Deut. 12. Ubi variis præceptis præscripto cultu veri Dei adjicitur novum præceptum: *Quod præcipio tibi, hoc tantum facito Domino: nec addas quidquam, nec minuas:* Ergo (inferunt) quidquid in cultu etiam veri Dei in verbo Dei præceptum non est, prohibitum est, superstitiosum est, idololatria est. Idque confirmant aliis locis Scripturæ: attamen re ipsâ loquentibus de cultu idolorum, & non veri Dei, ut bene monstrat *Valent. sup. cit.* Hoc Achille eversum & prostratum volunt omnem prorsus cultum religiosum Catholicorū, etiam circa verum Deum Christum, Eucharistiam, nedum circa Sanctos, vel res sacras. Responsio plana, patens, & facilis est: Nihil ad nos; præceptum enim illud: *hoc tantum facito Domino &c.* ex claro contextu præcisè respicit, & determinat illa præcepta caeremonialia data Judæis, & Sacrificiis, & ritibus in Dei cultu adhibendis; & prohibet aliquid addi, vel mi-

nui,

nui, ne scilicet populus ille carnalis in superstitio-
 nes, vel idolatriam deflecteret: atqui præceptum
 illa cæremonialia, sicut & Legalia vetera per
 novam Legem abrogata nihil ad vos Christianos
 spectat: neque illud præceptum superadditum ad
 illud quod verum est omne peccatum contra illud præ-
 ceptum in vero Dei cultu factum fuisse idolatriam
 nam etiam prohibitum erat extra Templum, vel
 cum à Deo electum offerri Deo Sacrificia: At
 quomodo unquam dixit (præter malitiosos Hæreticos)
 extra Templum Sacrificium offerre Deo fuisse
 idolatriam? Quod clarè significatur 2. Paralip.
 33. ubi dicitur descriptâ poenitentia Manasse
*Qui postquam coangustatus est, oravit Dominum
 Deum suum: & egit poenitentiam valde: & ab-
 stulit deos alienos, & simulacra de domo
 Domini: &c. præcepitque Judæ, ut serviret Dominus
 Deus Israël. Tandem subditur: Attamen adhuc
 populus immolabat in excelsis Domino Deo suo.*
 Septuaginta habent: *Populus immolabat: sed
 Domino Deo suo.* Sensus manifestus est, etsi
 idolatria sublata fuerit, attamen adhuc peccatum
 populus extra locum debitum immolando, non
 quidem idolis, sed Domino Deo, non utique
 simpliciter peccato idolatriæ, sed alio inobedienti-
 æ modo.

IV. Insuper posito (minimè concessio) præ-
 ceptum illud etiam spectare ad nos Christianos
*Respondetur: Illo præcepto excludi non omnem
 prorsus cultum qualicumque modo non præ-
 ceptum, sed illum tantum, qui ita non est præ-*

ptus, ut etiam sit prohibitus, quod tripliciter probatur. 1. Ex toto contextu ejusdem Deuter. 12. Ex quo constat Deum solum voluisse excludere ritus impios gentium, utique prohibitos. 2. Ex phrasi Scripturæ in aliis locis, quibus non præceptum idem dicitur, ac contra præceptum vel prohibitum, ut Deuter. 17. *Cum reperti fuerint apud te &c. vir aut mulier, qui faciant malum &c. & adorent solem & lunam, & omnem militiam cæli, quæ non præcepti, id est, prohibui.* 3. Certissimè constat ex Scripturis cultus aliquos voluntarios esse Deo gratos, quamvis à Deo non sint præcepti: ut votum, juramentum, observatio aliquorum Festorum ob beneficiorum memoriam, uti absque omni Dei mandato factum est. *Judith. 15. Esther.* 9. Item cælebs vita ad purius serviendum Deo, de quo Apost. 1. *ad Corinth. 7. Præceptum Domini non habeo:* latè tamen commendat virginitatem & vitam cælibem. Denique etsi de multis ritibus colendi Deum nullum exstet præceptum scriptum, sunt tamen præcepta tradita ex traditione Apostolica, & Auctoritate Ecclesiæ proposita, quam frustra nituntur adversarii evertere. Itaque quoad ritus Ecclesiæ in colendo Deo, Christo, Eucharistiâ, nullam prorsus possunt ostendere idolatriam Hæretici, nisi ex falsissimo principio, modo everso; omnem cultum etiam veri Dei absque ejus expresso mandato esse idolatriam. Hoc autem multò magis urget in cultu Sanctorum, & Rerum sacrarum. Sit ergo